

**ДО
ПРЕДСЕДАТЕЛЯ НА
АКРЕДИТАЦИОННИЯ СЪВЕТ
НА НАОА**

**ОБОБЩАВАЩ ДОКЛАД
на Постоянната комисия по стопански науки и управление към НАОА**

Обучението по професионално направление 3.7 „Администрация и управление” в България се провежда в двадесет и пет висши училища по образователно-квалификационните степени “бакалавър” и “магистър”¹, съгласно подадените документи за програмна акредитация през 2007 г.² Информацията за тези висши училища, включваща формите на обучение и основните звена, които организират и провеждащи обучението, е показана в таблица 1.

Таблица 1

**Обучение във висшите училища по образователно квалификационни степени,
форми на обучение и структурни звена**

№	Висше училище	Бакалавър			Магистър			Основни звена
		ред.	зад.	дист.	ред.	зад.	Дист	
1	2	3	4	5	6	7	8	9
1.	Университет за национално и световно стопанство – гр. София	+	+	+	+	+	+	Факултет „Администрация и управление”
2	Икономически университет – гр. Варна	+	+		+	+		Факултет „Управление”
3.	Варненски свободен университет „Черноризец Храбър”- гр. Варна	+	+		+	+		Стопански факултет
4.	Международно висше бизнес-училище – гр. Ботевград	+	+	+		+	+	Академична програма „Икономика и управление”

¹ Оценени и финализирани са двадесет и пет заявления за програмна акредитация на образователно-квалификационните степени “бакалавър” и “магистър”. Тук се включват подадените заявления за оценяване на образователно-квалификационната степен “професионален бакалавър по...” както от Висшите училища, така и от колежите.

² В Професионално направление 3.7. „Администрация и управление” се обучават студенти за придобиване на ОКС “професионален бакалавър”, ОКС “бакалавър” и ОКС “магистър”. Образователният капацитет на професионално направление по администрация и управление е 25990 студенти в редовна, задочна и дистанционна форма на обучение, от които за ОКС „професионален бакалавър” 3490, за ОКС „бакалавър” – 16490 и за ОКС „магистър” – 6010.

5.	Стопанска академия „Д.Ценов” - гр.Свищов	+	+		+	+	ОКС „професионален бакалавър” - редовна и задочна форма Факултет „Мениджмънт и маркетинг”
6.	Пловдивски университет „Паисий Хилендарски” - гр. Пловдив	+	+		+	+	Факултет по икономически и социални науки Филиал „Любен Каравелов” - гр. Кърджали
7.	Нов български университет – София	+		+	+		Бакалавърски факултет Магистърски факултет
8.	Технически университет – гр. София	+	+		+	+	Стопански факултет
9.	Американски университет в България – гр.Благоевград	+			+		АУБ ;Център „Илиев”
10.	Русенски университет „Ангел Кънчев” - гр. Русе	+	+		+	+	Факултет „Бизнесмениджмънт”
11.	Великотърновски университет”Св.св. Кирил и Методий”- гр.Велико Търново	+	+		+	+	Стопански факултет
12.	Академия на МВР –гр.София	+	+		+	+	Факултет “Сигурност”
13.	Софийски университет „Св. Климент Охридски” - гр. София	+	+		+	+	Философски факултет Стопански факултет Геолого-географски факултет
14.	Национален военен институт „Васил Левски гр. Велико Търново”	+	+		+	+	Факултет „Общовойкови”
15.	Бургаски свободен университет – гр. Бургас	+	+		+	+	Център по икономически и управленски науки Център по юридически науки
16.	Лесотехнически университет – гр София	+	+		+	+	Факултет „Стопанско управление”
17.	Югозападен университет	+	+		+	+	Стопански факултет Правно-исторически факултет

	„Неофит Рилски” – гр. Благоевград							
18.	Университет „Асен Златаров” – гр. Бургас	+	+		+	+		Факултет по обществени науки
19.	Химико-технологичен и металургичен университет – гр. София					+		Факултет по химическо и системно инженерство
20	Технически университет – гр. Габрово	+	+		+	+		Стопански факултет
21	Европейски колеж по икономика и управление – гр. Пловдив	+	+					
22	Колеж по телекомуникации и пощи – гр. София	+	+					
23	„Международен колеж – Албена”	+	+					
24	Колеж по икономика и администрация – гр. Пловдив	+	+					
25	Висше училище „Земеделски колеж” – гр. Пловдив	+	+					

В съответствие с чл. 38, ал. 1 от Правилника за дейността на Националната агенция за оценяване и акредитация и процедури за програмна акредитация (Приложение 9 и Приложение 10 от Бюлетин 9 на НАОА) се извърши **програмна акредитация** на професионалното направление 3.7 „Администрация и управление” в областта на стопанските науки и управление.

Постоянната комисия по стопански науки и управление на заседанията си на 22.07.2008 г. (Протокол № 71); 28.07.2008 г. (Протокол № 72); 09.09.2008 г. (Протокол № 74); 15.09.2008 г. (Протокол № 75); 16.09.2008г. (Протокол № 76); 17.09.2008 г. (Протокол № 77); 14.10.2008 г. (Протокол № 79); 21.10.2008 г. (Протокол № 80) и на 28.10.2008 г (Протокол № 81) след като обсъди окончателно оценяващите доклади, проведе поименно явно гласуване и експертно обобщаване на резултатите, в съответствие с приетите от Акредитационния съвет правила и процедури и взе решение за програмна акредитация на професионално направление 3.7 „Администрация и управление” със следните осреднени оценки:

Таблица 2

Осреднени оценки на професионално направление 3.7. “Администрация и управление” по обучаващи институции

№	Висше учебно заведение	Оценка на професионалното направление	Резултати от процедурата за осредняване	ОКС	Форма на обучение в ОКС “бакалавър”			Образователен капацитет за една година в бр. студенти		
					ред.	зад.	Дист.	Бак	маг.	общо
1.	УНСС – гр. София	Мн. добра	5.00	ОКС “бакалавър”; ОКС “магистър”	+	+	+	2400	1200	3600
2.	ИУ – гр. Варна	Мн. добра	4.75	ОКС “бакалавър” ОКС “магистър”	+	+		1000	300	1300
3.	ВСУ „Ч. Храбър” – гр. Варна	Мн. добра	4.75	ОКС “бакалавър”; ОКС “магистър”	+	+		2400	400	2800
4.	МВБУ – гр. Ботевград	Мн. добра	4.68	ОКС “бакалавър”; ОКС “магистър”	+	+	+	2000	800	2800
5.	СА „Д. Ценов” – гр. Свищов	Мн. добра	4.67	ОКС „професионален бакалавър” ОКС “бакалавър” ОКС “магистър”	+	+		240		
					+	+		580		
					+		+	480		1300
6.	ПУ „Паисий Хилендарски” - Пловдив	МН. ДОБРА	4.59	ОКС “бакалавър” ОКС “магистър”	+	+		800	480	1280
7.	НБУ – гр. София	МН. ДОБРА	4.58	ОКС “бакалавър”; ОКС “магистър”	+		+	640	80	720
8.	ТУ – гр. София	Мн. добра	4.55	ОКС “бакалавър” ОКС “магистър”	+	+		400	560	960
9.	АУБ – гр. Благоевград	Мн. добра	4.50	ОКС “бакалавър”; ОКС “магистър”	+			400	160	560
10	РУ „Ангел Кънчев” – гр. Русе	Добра	4.49	ОКС “бакалавър”; ОКС “магистър”	+	+		500	160	660
11	ВТУ „Св. св. Кирил и Методий” – гр. В. Търново	Добра	4.48	ОКС “бакалавър”; ОКС “магистър”	+	+	+	550	500	1050
12	Академия на МВР - София	Добра	4.46	ОКС “бакалавър”; ОКС “магистър”	+	+		480	160	640
13	СУ „Св. Климент Охридски” – гр. София	Добра	4.37	ОКС “бакалавър”; ОКС “магистър”	+	+		960	240	1200

14.	НВУ „Васил Левски” – гр. Велико Търново	Добра	4.33	ОКС”бакалавър”; ОКС”магистър”	+	+		470	130	600
15	БСУ – гр.Бургас	Добра	4.29	ОКС”бакалавър”; ОКС”магистър”	+	+		500	100	600
16	ЛТУ – гр.София	Добра	4.26	ОКС”бакалавър”; ОКС”магистър”	+	+	+	480	240	720
17	ЮЗУ – гр.Благоевград	Добра	4.12	ОКС”бакалавър”	+			560	240	800
18	Унив. “Проф. д-р Асен Златаров” – гр. Бургас	Добра	4.04	ОКС”бакалавър”; ОКС”магистър”	+	+		250	50	300
19	Химико-технологичен и металургичен университет - гр. София	Добра	4.00	ОКС”магистър”		+		-	120	120
20	Технически университет – гр. Габрово	Задоволителна	3.46	ОКС”бакалавър” ОКС”магистър”	+	+		400	90	490
21	Европейски колеж по икономика и администрация – гр. Пловдив	Мн.добра	4.78	ОКС „професионален бакалавър ”	+	+		1800		1800
22	Колеж телекомуникации и пощи – гр. София	Добра	4.43	ОКС „професионален бакалавър”	+	+		540		540
23	Международен колеж “Албена”	Добра	4.33	ОКС „проф. бакалавър”	+	+		300		300
24	Колеж по икономика и администрация – гр. Пловдив	Добра	4.08	ОКС „професионален бакалавър”	+	+		350		350
25	Земеделски колеж – гр. Пловдив			ОКС “проф. бакалавър”	+	+		500		500

Въз основа на направената оценка се извърши сравнителен анализ на състоянието на дейностите, осъществявани в професионално направление 3.7 „Администрация и управление” и се оформи **виждане за неговото бъдещо развитие и перспективи.**

I. СЪСТОЯНИЕ НА ДЕЙНОСТИТЕ, ОСЪЩЕСТВЯВАНИ В ПРОФЕСИОНАЛНОТО НАПРАВЛЕНИЕ 3.7 „АДМИНИСТРАЦИЯ И УПРАВЛЕНИЕ”

1. ОБЩА ХАРАКТЕРИСТИКА

Обучението по професионалното направление за ОКС „бакалавър” и „магистър” се **провежда в съответствие** със Закона за висшето образование, Наредбата за държавните изисквания за придобиване на висше образование на образователно-квалификационните степени „бакалавър”, „магистър” и „професионален бакалавър” (Постановление № 162/23 юли 2002 г.), Наредба № 21/30.09.2004 г. за прилагане на системата за натрупване и трансфер на кредити във висшите училища, Наредбата за държавните изисквания за организиране на дистанционна форма на обучение във висшите училища, Закона за научните степени и научните звания, Правилника за неговото прилагане.

Висшите училища, в които се провежда обучение по професионално направление 3.7 „Администрация и управление”, които **за краткост по-нататък ще наричаме** само висши училища, осъществяват обмен на информация помежду си, отнасяща се както до съдържателната страна на учебната документация, така и до формите на обучение и контрол върху учебния процес. Те поддържат делови контакти със сродни училища извън страната от страните членки на ЕС и други страни. В резултат на това сътрудничество се разменят **образци на добра академична практика** в сферата на образователната, изследователската и управленската дейност.

Професионално направление 3.7 „Администрация и управление” разполага с академична колегия – професори, доценти и асистенти – способни да осъществяват учебна дейност на равнище водещи университети в страни от ЕС, както и да създават критериите за качество на научно-изследователската дейност в страната. Всичко това прави българските висши училища, обучаващи по професионално направление 3.7 „Администрация и управление”, конкурентоспособни на образователния и изследователския пазар. Фактът, че завършили специалности от професионалното направление се реализират в бизнес-структури с международно участие, както и в европейските структури и изпълнителната власт у нас, е атестат за качество на обучението.

Обучението по професионалното направление за ОКС „бакалавър” и „магистър” се осъществява по две основни специалности – специалност „Бизнес администрация” и специалност „Публична администрация”. Специалност „Бизнес администрация” се развива върху основата на натрупания вече опит на обучение в специалността „Стопанско управление” у нас и добрите западни практики в това отношение. Не такава е действителността за специалност „Публична администрация”, която е открита у нас за първи път преди 16 години в три висши училища – *НБУ – гр. София, СА „Д. А. Ценов” и СУ „Климент Охридски”*. Впоследствие тази специалност бе развита във всички висши училища, обучаващи по професионално направление „Администрация и управление” с изключение на *Икономически университет – гр. Варна, РУ „Ангел Кънчев” гр. Русе, ЛТУ – гр. София, МВБУ – гр. Ботевград, Университет „Асен Златаров” – гр. Бургас, АУБ – гр. Благоевград и колежаите със статут на висши училища*. В резултат на това се изградиха нехомогенни обучаващи структури.

Екстензивното развитие на специалност „Публична администрация” доведе до създаване на голям образователен капацитет на професионалното направление, представляващ около 50% от капацитета на професионално направление „Икономика”. В резултат на това, за разлика от интензивното развитие на специалност „Бизнес администрация”, в голяма степен е ограничено приложението на добрите образователни практики. Нещо повече. Все още присъстват образователни структури, в които не е постигнат необходимия баланс между получаваните знания по основните области, възприети в страните от ЕС за специалността – управленски, информационно-комуникационни, правни и икономически. Оценките, които се дават от Европейските институции за качеството на административния капацитет на българските институции, гравитират към ниските.

2. ОБРАЗОВАТЕЛНА ДЕЙНОСТ

2.1. Учебна документация

Обучението на студентите във висшите училища за **образователно-квалификационна степен „бакалавър” и „магистър”** се провежда по **учебна документация** в съответствие с чл. 39, ал. 2 от ЗВО и чл. 2, ал. 2 от Наредбата за държавните изисквания за придобиване на висше образование. За всяка специалност се разработва квалификационна характеристика, учебен план и ежегоден график на учебния процес. Тази документация е обсъдена и приета от Факултетните и Академичните съвети на висшите училища по реда, предвиден в чл. 26, ал. 8, т. 6 и чл. 30, ал. 1, т. 5 от ЗВО. Водещите висши училища периодично **анализират и обновяват** действащата учебна документация, ползвайки образци на добрата академична практика на наши и чуждестранни висши училища.

1. Учебната документация, по която се извършва обучението за придобиване на образователно-квалификационната степен „бакалавър” и „магистър”, е съвместима в голяма степен с тази на университети в страни от Европейския съюз и други развити държави с добра академична практика. Документацията позволява безпрепятствената мобилност не само на студентите в университети в чужбина и страната, но и на академичния състав (*Университет за национално и световно стопанство – гр. София, Варненски свободен университет „Черноризец Храбър” – гр. Варна, Американски университет в България – гр. Благоевград, МВБУ- гр. Ботевград, НБУ – гр. София*). Налице са и първите съвместни образователни програми за придобиване на образователно-квалификационната степен „магистър” с университети от европейски страни и САЩ (*МВБУ – гр. Ботевград със “Сити Юнивърсити”, Сиагъл, САЩ*). Установен е макар и единичен случай на разкриване на офис в Брюксел (*Европейски колеж по икономика и управление” – гр. Пловдив*), чрез който ще се правят достойние на университетите в България водещите европейски практики в областта на висшето образование и междууниверситетското сътрудничество, с цел развитие на съвместни образователни програми, в т.ч. и стажантски практики, и изследователски проекти.

Установените **случаи на слабости, непълноти и неточности** в учебната документация са:

- липса на общ университетски стандарт за основните елементи на учебната документация (*Софийски университет „Св. Климент Охридски”- гр. София*);

- наличие на професионални квалификационни характеристики с неясно дефинирани цели и компетенции, към които е ориентиран образователния процес в професионалното направление (*Технически университет – гр. Габрово*);
- учебни планове, в които липсва общ блок от учебни дисциплини с фундаментално за професионалното направление значение, както и такива, с преобладаващи икономически или правни дисциплини за сметка на дисциплини от профилиращ характер за специалиста по публична администрация (*Стопанска академия „Д. Ценов” – гр. Свищов, Софийски университет „Св. Климент Охридски” – гр. София, Бургаски свободен университет – гр. Бургас, ВТУ „Св. св. Кирил и Методий” – гр. Велико Търново и др.*);
- нисък дял на избираеми и факултативни учебни дисциплини, с което се ограничава възможността на студентите да избират желани профили в професионалната си подготовка (*Стопанска академия „Д. А. Ценов” – гр. Свищов, Югозападен университет „Неофит Рилски” – гр. Благоевград, Университет „Проф. д-р Асен Златаров” – гр. Бургас, Химико-технологичен и металургичен университет – гр. София*);
- недостатъчна аудиторна заетост за езикова и компютърна подготовка на студентите в професионалното направление (*Пловдивски университет „Паисий Хилендарски” – гр. Пловдив, Великотърновски университет „Св. св. Кирил и Методий” – гр. Велико Търново*);
- не са посочени формите на извънаудиторна заетост, начините за осъществяването им и механизмите за контрол върху изпълнението (*Нов български университет – София*);
- не се прилага единен подход при разработването на учебните планове за магистърското обучение при два, три и четири семестъра (*Югозападен университет „Неофит Рилски” – гр. Благоевград*);
- малък дял на часовете за практическо обучение (*Варненски свободен университет „Черноризец Храбър” – гр. Варна, Великотърновски университет „Св. св. Кирил и Методий” – гр. Велико Търново, Пловдивски университет „Паисий Хилендарски” – гр. Пловдив, Бургаски свободен университет – гр. Бургас, Университет „Проф. д-р Асен Златаров” – гр. Бургас и др.*);
- не е постигнато съответствие в учебната документация на обучението в образователно-квалификационните степени „бакалавър” и „магистър” в съдържателен план, както и недостатъчно ресурсно осигуряване на дистанционното обучение (особено със специализиращи учебни помагала), отговарящи на изискванията на Наредбата за държавните изисквания за организиране на дистанционна форма на обучение във висшите училища (*Технически университет – гр. Габрово, СА „Д. Ценов” – гр. Свищов, ЛТУ – гр. София, ВТУ „Св. св. Кирил и Методий” – гр. В. Търново*)

2.2. Осигуреност с преподаватели

Обучението на студентите в професионалното направление по администрация като цяло се осъществява от преподавателски състав с необходимия профил и квалификация. Спазено е изискването на чл. 17, ал. 2, т. 2 от ЗВО и чл. 3, ал. 1 и ал. 2 от Наредбата за държавните изисквания за придобиване на висше образование. Според тях висшите училища трябва да разполагат с академичен състав на **основен трудов договор**, който по всяка специалност следва да води не по-малко от половината от

аудиторните и практическите занятия, като **хабилитираните лица** в него „четат не по-малко от 70 на сто от лекционните курсове, а нехабилитираните с образователна и научна степен „доктор“ до 30 на сто от тези курсове. Осигурена е вътрешноинституционална мобилност и условия за научно изразстване на преподавателите.

Професионално направление 3.7. „Администрация и управление“ разполага с академична колегия, изявена в науката и обслужване потребностите на практиката. Структурните звена на водещите висши училища, в които **се организира обучение на докторанти**, разполагат с **академичен състав** с необходимия профил и квалификация за провеждане на обучението по научната специалност. В тях се извършва разгърната научноизследователска дейност по тематиката на специалността на академичния състав, участващ в обучението на докторантите. По този начин висшите училища могат да дадат своя принос за изграждане на икономика на знанието у нас. Висшите училища решават поетапно с различна скорост стратегическата задача за превръщането им от чисто образователни институции в образователни и изследователски университети. Използването на резултатите от провежданите научни изследвания от висококвалифицирания академичен състав в обучението е условие за постигане приоритетните цели на учебния процес. Съществуват стимули и механизми за трансфер на резултатите от научните изследвания в обучението. С малки изключения академичният състав е в състояние да прилага новите информационно-комуникационни технологии в учебния процес.

Констатираните в отделни случаи локални **несъответствия** в осигуреността на висшите училища с преподаватели се изразяват в следното:

- Хабилитирани преподаватели водят много дисциплини, които не винаги са свойствени на тяхната квалификация. Не е постигнато съответствие между специалните дисциплини, учебното им съдържание и шифъра на научната специалност на преподавателите (*Международно висше бизнес училище – гр.Ботевград, Технически университет – гр. София, Русенски университет „Ангел Кънчев” – гр. Русе, Национален военен университет „Васил Левски” – гр. Велико Търново, Университет „Проф. д-р Асен Златаров” – гр. Бургас, Бургаски свободен университет – гр. Бургас, Химико-технологичен и металургичен университет – гр. София, Софийски университет „Св.Климент Охридски” – гр. София, Стопанска академия „Д.Ценов” – гр. Свищов, Висше училище „Международен колеж – Албена” – гр. Добрич, Колеж по телекомуникации и пощи – гр. София*);

- **бавен** е темпът на развитие на академичния състав. Изостава се с втората хабилитация. Делът на преподавателите с втора хабилитация и с научна степен доктор на науките е малък (*Американски университет в България – гр. Благоевград, Пловдивски университет „Паусий Хилендарски” – гр. Пловдив, Варненски свободен университет „Черноризец Храбър”- гр. Варна, Национален военен университет „Васил Левски” – гр. Велико Търново, Великотърновски университет „Св.св. Кирил и Методий” – гр. Велико Търново, Университет „Проф. д-р Асен Златаров” – гр. Бургас, Бургаски свободен университет – гр. Бургас, Академия на МВР – гр. София, Технически университет – гр. Габрово, Химико-технологически и металургичен университет – гр. София, Русенски университет „Ангел Кънчев” – гр. Русе*).

2.3. Материално-техническа и информационна база

Висшите училища разполагат с необходимата **материално-техническа и информационна база** за обучение в съответствие със спецификата на образователно квалификационната степен в професионално направление по администрация и управление. По този начин са спазени изискванията на чл. 17, ал. 2, т. 3, 7 и 9 от ЗВО. За обучението на студентите е създадена, поддържа се и се развива аудиторна, лабораторна и друга специфична база. Всяко училище е осигурено с библиотека, компютърна база и информационен център.

Във висшите училища е създадена **материално-техническа и информационна база** за обучение и изследователска дейност на академичния състав и студентите в съответствие с особеностите на научната специалност.

Установените в единични случаи **недостатъци** на тази база и нейното **амортизиране** са, както следва:

- недостатъчен е книжният фонд от специализирана литература в библиотеките и катедрите; не се обновява библиотечният фонд и информационното осигуряване на учебния процес (*Национална военна академия „Васил Левски” – гр. Велико Търново, Химико-технологичен и металургичен университет – гр.София, Русенски университет „Ангел Кънчев” – гр. Русе, Университет „Асен Златаров” – гр. Бургас*);

- незадоволително е мултимедийното и програмното осигуряване на учебния процес със съвременен приложен софтуер (*Великотърновски университет ”Св.св. Кирил и Методий” - гр. Велико Търново*).

2.4. Методи на обучение

Във висшите училища е изградена организация за поддържане и развитие на съвременни методи на преподаването на учебния материал и водене на практически занятия. Аудиторната работа протича чрез лекции и практически занимания. Съществена част от нея е отредена на семинарите и упражненията. С тях се осигурява пълноценна възможност на преподавателите и студентите да работят в активно взаимодействие чрез дискусии, работа по казуси, симулации, работа по проекти и други активни методи.

Ефективността на обучението до голяма степен зависи от **методите**, които се използват, тяхното съчетаване и практическата им реализация. По-широко приложение намира Power Point презентацията, аналитичния, диалоговия, интуитивния, морфологичния, алгоритмичния и евристичния методи. Същевременно е необходимо:

- да продължат усилията за развиване практическата насоченост на учебния процес;

- да се прилагат в по-висока степен активни методи и иновативни форми на обучение.

В съответствие с чл. 44, ал. 1 от ЗВО висшите училища чрез свои правилници са определили **методите на оценяване на постиженията на студентите**. Възприета е практиката на **текущото оценяване и оценяване на семестриалния изпит**. Обекти на текущо оценяване са изявите на студентите по време на семинарните и практическите занятия, резултатите от изпълнението на възложена самостоятелна работа (курсова работа, курсов проект, есета, реферати и други индивидуални задания) и оценките от контролни работи и тестове. Семестриалните изпити са писмени, а когато спецификата на дисциплината изисква – и устни. Преобладава тестовата форма на изпитване, тъй като предпазва оценяването от субективизъм и предлага възможности за по-обхватна

преценка на степента на усвояване на знанията по съответната дисциплина. **Крайната оценка на студентите е комплексна** и се формира в резултат на текущото оценяване и семестриалния изпит. Това осигурява условия за ритмичност в усвояване на знанията и уменията, позволява работата на студентите да се преценява обективно, да се открояват добрите студенти и да се насочва тяхната изява и развитие.

Висшите училища **периодично анализират методите** на преподаване и оценяване на постиженията на студентите, огласяват резултатите от тяхното прилагане, като се взема предвид и студентското мнение.

На студентите е осигурена **мобилност** чрез частично обучение в избрано от тях висше училище в страната и чужбина. Висшите училища, позовавайки се на чл. 2, т. 2 от наредбата за образователните кредити, взаимно признават обучението на студентите като част от учебния план на специалността и образователно-квалификационната степен. Тази възможност обаче не е напълно оползотворена, което намира израз в:

- малкия дял на студентите, възползвали се от правото на мобилност – (*Стопанска академия „Д. Ценов” – гр. Свищов, Великотърновски университет “Св.св. Кирил и Методий” – гр. В. Търново, Русенски университет “Ангел Кънчев” – гр. Русе, Университет „Проф. д-р Асен Златаров” – гр. Бургас, Технически университет – гр. Габрово и др.*).

3. ИЗСЛЕДОВАТЕЛСКА ДЕЙНОСТ

В изпълнение на изискванията на чл. 17, ал. 2, т. 5 и 6 от Закона за висше образование висшите училища са осигурили необходимия **научен потенциал** и с дейността си развиват основни области на икономическата наука. Те са осигурили възможност за **включването** на преподаватели, студенти и докторанти в изпълнението на изследователски и други проекти, финансирани от Фонд „Научни изследвания” на висшите училища, Националния фонд научни изследвания на Министерството на образованието и науката, структурните фондове на Европейския съюз. Полагат се и усилия за поддържане на **научноизследователската активност** за научни публикации и участие в научни форуми, а за преподавателите и за експертна дейност в министерства, агенции, публични и частни организации. Създадени са и необходимите условия за **отпечатване и разпространение** на научни трудове, учебници и монографии, както и на разработки на студенти и докторанти във вътрешни научни издания. Преподаватели от професионалното направление публикуват монографии, студии и статии в авторитетни издателства в страната и чужбина. Висок е дялът на публикации по международни изследователски проекти (*Университет за национално и световно стопанство – гр. София, Икономически университет – гр. Варна, Стопанска академия „Д. Ценов” – гр. Свищов, Пловдивски университет „Паисий Хилендарски” – гр. Пловдив, Нов български университет – гр. София*). Не липсват и разработки, които имат подчертано приложен характер и са ориентирани към решаване на проблеми в практиката на управлението. Висши училища, обучаващи по професионално направление 3.7. ”Администрация и управление” изпълняват значими обществени поръчки – *Университет за национално и световно стопанство – гр. София, Варненски свободен университет „Ч. Храбър” – гр. Варна, Икономически университет – гр. Варна*.

Резултатите от научноизследователската дейност периодично се **анализират и оценяват**. Специално внимание се отделя на **трансфера на тези резултати в образователния процес**, както и на определянето на приоритети на научноизследователската дейност в близка и по-далечна перспектива. Висшите училища провеждат кръгли маси, където дискутират проблемите на научноизследователската дейност и с общи усилия извеждат стратегическите приоритети.

Констатираните **слабости** в тази дейност се изразяват в следното:

- малка е по количество научната продукция на висшите училища, третираща значими научни или научно-приложни проблеми, свързани с разработването или доразвиването на концептуални проблеми на управлението и администрацията, на методологията и методическия инструментариум на управленския процес;

- незадоволително е все още участието на академичния състав в отделни висши училища в разработването на проекти (*Американски университет в България – гр. Благоевград, Международно висше бизнес училище – гр. Ботевград, Лесотехнически университет – София, Колеж по телекомуникации и пощи – гр. София, Висше училище „Международен колеж – Албена” – гр. Добрич*);

- незадоволителна е степента на включване на студентите в научноизследователска дейност на факултетите (*Технически университет – гр. София, Национален военен университет „Васил Левски” – гр. Велико Търново, Нов български университет – гр. София, Икономически университет – гр. Варна, Югозападен университет „Неофит Рилски” гр. Благоевград, Висше училище „Международен колеж – Албена” – гр. Добрич, Колеж по икономика и администрация – гр. Пловдив, Европейски колеж по икономика и управление – гр. Пловдив*).

4. УПРАВЛЕНИЕ НА ОБРАЗОВАТЕЛНИЯ ПРОЦЕС

4.1. Управление на качеството на учебния процес

Във всички висшите училища е разработена и внедрена **вътрешна система за осигуряване качеството на образованието**, с което е спазено изискването на чл. 6, ал. 4 и ал. 5 от ЗВО. Целта на тези системи е да контролира, поддържа и управлява качеството на образованието и на академичния състав. Нейните **функции и структура** се уреждат с правилника за дейността на висшето училище и с разработени, приети и огласени правила за управление на качеството на образованието. Ефективността на резултатите от това управление периодично се обсъждат и огласяват. В катедрите и факултетите това се извършва в края на всеки семестър, а за висшето училище като цяло – веднъж годишно.

В повече случаи вътрешната система за управление на образователния процес е включена в система за управление на качеството, обхващаща всички дейности във висшето училище. Като правило тя се проектира, внедрява, сертифицира и ежегодно одитира в съответствие с изискванията на БДС EN ISO 9001:2000. Такава система успешно функционира в *Университета за национално и световно стопанство – гр. София, Стопанска академия “Д. Ценов” – гр. Свищов, Варненския свободен университет „черноризец Храбър” – гр. Варна, Бургаския свободен университет - гр. Бургас, Международното висше бизнес училище – гр. Ботевград, Великотърновския университет „Св. св. Кирил и Методий” – гр. В. Търново, Технически университет – гр. Габрово, Русенски университет „Ангел Кънчев”- гр. Русе, Европейския колеж по икономика и управление – гр. Пловдив, Колежа по икономика и администрация – гр. Пловдив и др.*

4.2. Реализация на завършилите обучението студенти

В сравнение с други професионални направления, завършилите професионално направление 3.7. „Администрация и управление” се реализират по-добре – 60 – 70 на сто. Голяма част от обучаваните си намират работа по специалността още по време на следването. Това се дължи, от една страна, на високото теоретично равнище на широкопрофилна подготовка на бакалаврите, от друга страна, на придобиването на тясно специализирани знания и умения на магистрите, и от трета страна, на развитието

на частния бизнес, публично-частното партньорство, административната реформа и оживлението на икономиката, процеси, които се нуждаят от администратори и мениджъри, добре подготвени и способни за бърза адаптация към динамичната външна и вътрешна среда на бизнес организациите, правителствените и неправителствените организации, чуждестранните инвеститори и институции. Водещи университети по критерия реализация на завършили обучението си студенти са *Университетът за национално и световно стопанство – гр. София, Софийският университет „Климент Охридски” гр. София, Стопанската академия „Д. Ценов” – гр. Свищов, Икономическият университет – гр. Варна, Великотърновски университет „Св.св. Кирил и Методий” – гр. В. Търново.*

Във висшите училища е изградена организация за проследяване реализацията на завършилите обучението студенти. За събирането, анализа и съхраняването на тази информация в тях е създадена картотека или регистър. Поддържането на връзка със завършилите студенти се осъществява не само чрез Асоциациите на възпитаниците, но и по пътя на кореспонденцията или чрез официално организирани срещи в ежегодно провеждани „ДНИ НА СПЕЦИАЛНОСТТА”, „ВЕЧЕРИ НА СПЕЦИАЛНОСТТА” и други форуми.

Особено внимание се отделя на събирането и анализа на информация за оценката на потребителите за подготовката на завършилите съответната специалност студенти. Това става чрез анкетни проучвания и организиране на съвместни форуми с потребителите в „ДНИТЕ НА КАРИЕРАТА”, „ТРУДОВИТЕ БОРСИ” и др. Принос в това отношение дават и преддипломните студентските практики.

Резултатите от анализа на събраната информация за реализацията на завършилите студенти, както и за мнението на потребителите за тяхната подготовка се обсъждат в края на всяка учебна година на заседание на катедрените и факултетните съвети във висшите училища .

5. ОБОБЩЕНИ ИЗВОДИ

Анализът на резултатите от приключилите процедури за програмна акредитация дава възможност да се открият силните и слабите страни на обучението в професионалното направление.

5.1. Силни страни на обучението

Силните страни на обучението в професионалното направление 3.7. „Администрация и управление” за ОКС „бакалавър” и „магистър” могат да се обобщят в следните основни констатации:

- образователната дейност във висшите училища се осъществява по **учебна документация**, която е разработена по водещи образци на академичната практика, отговаря на изискванията на законовите и подзаконовите актове и е подчинена на политиката за хармонизиране на учебната документация с европейските образователни практики. Безспорни са постиженията в това отношение на *Университета за национално и световно стопанство – гр. София, Американския университет в България – гр. Благоевград, Икономическия университет – гр. Варна , Международното висше бизнес училище – гр. Ботевград, Пловдивския университет „Паисий Хилендарски” – гр. Пловдив, Нов български университет – гр. София и др.*, чиято учебна документация позволява безпрепятствена мобилност на студентите в чужбина;

- в значителна част от висшите училища обучението на студентите се осъществява от изтъкнати **преподаватели**, ползващи се с авторитет не само в

академичните среди у нас, но и в чужбина. Размяната на гост-професори по европейските програми за академичен обмен са предпоставка за внедряване на добрите образователни и изследователски практики у нас (*Университет за национално и световно стопанство – гр. София, Американски университет в България – гр. Благоевград, Икономически университет – гр. Варна, Нов български университет – гр. София, ПУ, Софийски университет „Св. Климент Охридски” – гр. София и др.*);

- в преобладаваща част от висшите училища е създадена и се поддържа много добра, модерна **материално-техническа и информационна база**. Учебният процес е изцяло осигурен с аудитории с мултимедийни проектори, добре оборудвани лаборатории, компютърна база, библиотеки и информационни центрове – *Университет за национално и световно стопанство – гр. София, Икономически университет – гр. Варна, Стопанска академия „Д. Ценов” – гр. Свищов, Варненски свободен университет „Черноризец Храбър” гр. Варна, Бургаски свободен университет – гр. Бургас, Нов български университет – гр. София, Международното висше бизнес училище – гр. Ботевград и др.*

- в повечето висши училища обучението се осъществява с прилагането на **съвременни методи** на преподаване и оценяване на постиженията на студентите – *Университет за национално и световно стопанство – гр. София, Нов български университет – гр. София, Американски университет в България – гр. Благоевград, Икономически университет – гр. Варна и др.*;

- научноизследователската дейност на преподавателите във висшите училища се отличава със своята актуалност и насоченост към решаването на проблемите на бизнеса, администрацията и управлението, налице е висока публикационна активност и добро представяне в изпълнението на **национални и международни изследователски проекти**, активно участие в национални и международни конференции, симпозиуми и други форуми – *Университет за национално и световно стопанство – гр. София, Икономически университет – гр. Варна, Стопанска академия „Д. Ценов” – гр. Свищов, Нов български университет – гр. София, Пловдивски университет „П. Хилендарски” – гр. Пловдив, Варненски свободен университет „Черноризец Храбър” – гр. Варна, Международно висше бизнес училище – гр. Благоевград и др.*;

- висшите училища осигуряват качеството на образованието и научните изследвания чрез **вътрешна система за оценяване и поддържане на качеството** на обучението и на академичния състав, която в повече случаи функционира като подсистема на внедрена по БДС EN ISO 9001:2000 система за управление на качеството – *Университет за национално и световно стопанство – гр. София, Икономически университет – гр. Варна, Стопанска академия „Д. Ценов” – гр. Свищов, Варненски свободен университет „Черноризец Храбър” – гр. Варна, Бургаски свободен университет гр. Бургас, Международното висше бизнес училище – гр. Ботевград, Великотърновския университет „Св. св. Кирил и Методий” – гр. В. Търново, Технически университет – гр. Габрово, Русенски университет „Ангел Кънчев” – гр. Русе, Европейски колеж по икономика и управление – гр. Пловдив, Колеж по икономика и администрация – гр. Пловдив и др.*).

- голяма част от завършилите студенти намират **професионална реализация** на ръководни и висши изпълнителски позиции в стопански и нестопански организации, в организации от публичния сектор, в министерства, изпълнителни агенции и комисии. Има случаи на реализация в чужбина - в Европейската комисия, Световната банка и др. Изключително високият процент на реализация на завършилите професионалното направление в практиката дава основание за извода, че чрез магистратурата се подготвят добри мениджъри – *Университет за национално и световно стопанство –*

гр. София, Софийски университет „Климент Охридски“, Стопанска академия „Д. Ценов“ – гр. Свищов, Икономически университет – гр. Варна, Великотърновски университет „Св. св. Кирил и Методий“ – гр. В. Търново и др.

- в професионалното направление има висши училища лидери. Заслужава внимание и следва да бъде изучаван, осмислян и използван опитът на Университета за национално и световно стопанство – гр. София, Икономически университет – гр. Варна, ВСУ „Черноризец Храбър“ – гр. Варна, МВБУ – гр. Ботевград в обучението по професионалното направление. Те разполагат с академичен състав, способен да прави наука и осъществява елитно обучение на студенти и докторанти, да бъде конкурентен на европейското образователно и изследователско пространство. Направените промени в учебната документация по посока на европейската практика е гаранция, че водещите висши училища в професионално направление по администрация и управление се доближават плътно до равнището на обучение в западните университети. Факт е **първият бакалавърски випуск от дистанционно обучение по специалност Бизнес администрация във ВМБУ – гр. Ботевград, където е постигнато пълно покритие на изискванията на Наредбата за дистанционно обучение у нас.** Принос в обучението по професионалното направление са и въведените междууниверситетски и международни магистърски програми и обучение на английски език.

5.2. Слаби страни на обучението

Независимо от положителните страни в обучението по професионалното направление в отделни случаи се наблюдават слабости. Те могат да се обобщят в следните:

- в **учебните планове** на някои висши училища са включени странични за професионалното направление дисциплини, допуска се дублиране на дисциплини от различни образователно-квалификационни степени, малък е дялът на избираемите и факултативните дисциплини (Стопанска академия „Димитър Ценов“ – гр. Свищов, Югозападен университет „Неофит Рилски“ – гр. Благоевград, Университет “Проф. д-р Асен Златаров” – гр. Бургас, Химико-технологичен и металургичен университет - гр.София, Бургаски свободен университет – гр. Бургас, Великотърновски университет „Св. св. Кирил и Методий – гр. В. Търново, Технически университет – гр. Габрово). В някои висши училища учебните планове на специалност „Публична администрация” имат концепция, която не кореспондира с изискванията на ЕС по отношение административния капацитет на публичната администрация (БСУ – гр. Бургас, ТУ – гр. Габрово) Не е достатъчно осигуряването на дистанционното обучение със специализирани учебни помагала, отговарящи на изискванията на Наредбата за дистанционно обучение (Стопанска академия „Д. Ценов“ – гр. Свищов, Технически университет – Габрово);

- недостатъчен е **хабилитираният състав** в основните за професионалното направление специалности във висшите училища, особено където се обучават студенти и от други области на образованието (технически, аграрни и др.), както и в класическите университети (Югозападен университет „Н. Рилски“ – гр. Благоевград, Технически университет – гр. Габрово, Русенски университет „А. Кънчев“ – гр. Русе, Великотърновски университет „Св. Св. К. Методий“ – гр. В. Търново, Нов български университет – гр. София, Университет „Проф. д-р Ас. Златаров” – гр. Бургас, Технически университет - гр. София, Колеж по икономика и управление – гр. Пловдив, Земеделски колеж – гр. Пловдив, Международен колеж - Албена и др.).

- **нисък е темпът на развитие на академичния състав, особено по отношение на получаване на научна степен „доктор на науките”и на втора хабилитация.**

Очертава се тенденция на застаряване, като същевременно намалява относителният дял на преподавателите с научно звание професор и научна степен доктор на науките (Икономически университет – гр. Варна, Стопанска академия “Д. Ценов” – гр. Свищов, Великотърновски университет „Св.св. Кирил и Методий” – гр. В. Търново, Софийски университет „Св. Климент Охридски” – гр. София, Университет „Проф. д-р Асен Златаров” – гр. Бургас, Американски университет в България - гр. Благоевград, Пловдивски университет „Паисий Хилендарски” гр. Пловдив, Технически университет – гр. Габрово, Русенски университет „А. Кънчев” – гр. Русе и др.)

- в отделни случаи висшите училища изпитват недостиг от **материално-техническа и информационна база**, част от която е физически и морално износена и се нуждае от обновяване, реконструкция и модернизация (Русенски университет „Ангел Кънчев” – гр. Русе, Великотърновски университет „Св. Св. К. Методий” – гр. В. Търново, Химико-технологичен и металургичен университет – гр. София, Национален военен университет „Васил Левски” – гр. Търново);

- **мобилността на студентите по европейски програми** е малка или почти отсъства (Стопанска академия „Д. Ценов, Русенски университет „Ангел Кънчев” – гр. Русе, Великотърновски университет „Св.св. Кирил и Методий”- гр. Велико Търново, Университет „Проф. д-р Ас.Златаров” – гр. Бургас, Пловдивски университет „Паисий Хилендарски” – гр. Пловдив, Технически университет – гр. Габрово);

- **недостатъчна е научната продукция** на отделни висши училища, третираща значими научни и научно-приложни проблеми в областта на управлението на стопанския и публичния сектор (Университет „Проф.д-р Ас. Златаров” – гр. Бургас, Технически университет – гр. Габрово, Американски университет в България – гр. Благоевград, Бургаски свободен университет – гр. Бургас и др.).

5.3. Възможни рискови ситуации

- **намаляване броя на кандидатите** за обучение в професионалното направление по администрация и управление предвид ефектите на демографския проблем от средата на деветдесетте години (спад на раждаемостта и нарастване на емиграцията), както и от навлизането в националното образователно пространство на филиали на чуждестранни университети;

- **намаляване броя на обучаваните студенти** в професионалното направление по администрация и управление под влияние на разширяващите се възможности за придобиване на бакалавърски и магистърски степени по бизнес и публична администрация в европейски и други чуждестранни университети;

- **задържане качеството на обучението** предвид състоянието и възможностите за развитие на академичния състав, особено по отношение на получаване на научна степен “доктор на науките” и на втора хабилитация.

5.4. Перспективи за развитие на професионалното направление

Обучението на специалисти с висше образование по професионално направление 3.7. „Администрация и управление” и в **бъдеще ще заема важно място** във висшето образование. Потребността от кадри с такава подготовка ще продължава да нараства. Членството на България в Европейския съюз и произтичащите от това процеси на модернизация на управлението и изграждане на административен капацитет са важна предпоставка за възникването и предлагането на нови образователни програми в професионалното направление по администрация и управление. Това вероятно ще бъде и основание за **появата и на нови специалности** в областта стопанските науки и управлението.

Навлизането на легитимни структури на чуждестранни образователни институции на българския образователен пазар ще усилва конкуренцията и повишава качеството на образователния продукт. **Стратегията** на висшите училища в страната, подготвящи студенти по специалности в професионалното направление по администрация и управление **ще изисква коопериране, а не конфронтиране**, както помежду им, така и между тях и чуждестранните висши училища. С прилагането на кооперативна стратегия в бъдеще следва да се очаква създаването на междууниверситетски структури за научни изследвания и обучение. Международните и междууниверситетските образователни програми особено в образователно-квалификационната степен „магистър” от единични случаи ще прераснат в традиция. **Повишаването на конкурентоспособността** на висшите училища, провеждащи обучение по професионално направление „Администрация и управление” изисква да се изведе като **стратегическа задача научното израстване на академичния състав**, провеждащ обучението у нас.

Бързо променящият се, глобализиращ се свят изисква от завършилите студенти да притежават **солидни познания** по специалността, аналитични умения и компетенции за решаване на проблеми в динамична среда, както и комуникативност, адаптивност и иновативност, умения за работа в екип, добро равнище на чуждозикова подготовка и владееене на компютърни технологии. Непрекъснато **ще се обновява националният класификатор на професиите**, което ще се отразява, както върху списъка на **образователните програми по администрация и управление**, така и върху учебните планове по посока на осигуряване на широкопрофилна подготовка в бакалавърската степен, и по-тясна специализираща подготовка в магистърската степен.

Сега е особено необходимо да се усъвършенства механизмът и технологията на изучаването, обобщаването и използването на **опита на водещите висши училища у нас и в Европейския съюз**. Създадени са благоприятни условия и възможности за **международна мобилност и развитие на преподавателския състав** чрез работа по съвместни изследователски и образователни проекти. Налице са предпоставки за успешно интегриране на преподавателските състави от България с академични общности на европейски университети за разработване на международни проекти и академичната колегия от професионалното направление трябва да се възползва от това. Гост преподавателите в страната или чужбина няма да бъдат единични случаи, напротив техният брой ще расте непрекъснато.

Развитието на мобилността на студентите чрез частично обучение в избрано от тях висше училище в страната или чужбина ще бъде приоритет на висшите училища у нас. Включването им в **европейски академични мрежи** за обучение по съвместима учебна документация ще даде възможност на българските студенти за мобилност и трансфер на кредити в и от висши училища, включени в тази мрежа. Тази форма на хармонизиране на обучението е сравнително ново за образователната система на Европейския съюз. Успехът на всеки студент ще зависи единствено от неговата инициатива и от личностните му качества.

Образователният процес няма да се осъществява само в академичните зали. Той **ще продължава във фирмите и в публичните институции** по време на учебните практики и стажове на студентите в страната и чужбина. Фирмите и публичните институции биха могли да участват със свои специалисти в учебния процес, да предоставят безвъзмездно на висшите училища оборудване и програмни продукти или да организират семинари и курсове за придобиване на практическите умения на студентите. Двустранното ръководство от страна на университетските структури и наставничество от бизнеса и държавните институции по отношение на стажовете на студентите и защитите на конкретни проекти постепенно ще се превърне в практика на

висшите училища у нас. Възможности за повишаване на практическите умения на обучаваните представя Европейският социален фонд чрез Оперативна програма „Развитие на човешките ресурси”.

5.5. Препоръки

1. Да се синхронизира постепенно наименованите на специалността „Стопанско управление” с европейската традиция и академична практика – „Бизнес администрация”.

2. Да се ускори **научното израстване на академичния състав**, като за целта университетските ръководства оптимизират учебната натовареност на преподавателите и им осигурят необходимите условия за научно-изследователска и научно-приложна дейност.

3. Да бъдат предприети мерки за обновяване и ефективно използване на **материално-техническата и информационната база** и се подобри нейното техническо обслужване. От обновяване се нуждае и използваният в учебния процес хардуер и софтуер.

4. **Потребността от кадри** с висше образование по специалности в професионалното направление по администрация и управление и високата степен на реализация на завършилите изисква и в бъдеще да бъдат запазени достигнатите равнища на прием в количествено отношение и тенденциите за обновяване специалностите по съответните образователно-квалификационни степени.

5. Да се поддържа учебната документация трябва в съпоставим вид с други **висши училища в страната** и чужбина, което позволява трансфер на образователни технологии и кредити и постигане на синхрон на обучението в професионалното направление по администрация и управление с добрите практики в европейски висши училища.

6. Да се съсредоточат усилията на академичния състав върху разработването на проекти за участие в изследователски програми на Европейския съюз по значими за управлението теоретични, научно-приложни и интердисциплинарни **проблеми**.

7. Да се разработват и внедряват **ефективни механизми за мотивиране** на студентите да участват в различни форми на изследователска дейност по време на обучението им в образователно-квалификационните степени „професионален бакалавър”, „бакалавър” и „магистър”, а завършилите с отличен успех магистърската степен да се насърчават да продължат обучението си в **образователната и научна степен “доктор”**;

8. Да се насърчават и стимулират формите на представяне на резултатите от научните изследвания на преподавателите, докторантите и студентите на конференции, семинари и други дискуссионни форуми, както и тяхното използване в учебния процес. Приносът на преподавателите за развитието на изследователската дейност на студентите и докторантите да се отчита при тяхното атестиране. Специални грижи трябва да се полагат за **талантливите студенти**, като за тях се организира обучение на две скорости, организират се курсове с повишена трудност и се осигуряват условия за индивидуална работа и подготовка.

9. Целесъобразно е да се активизира междууниверситетското **сътрудничество** в страната и чужбина по разработването и прилагането на съпоставими **критерии и методи за оценка**, планиране и стимулиране на качеството на образователната и изследователската дейност и внедряване на действаща система за трансфер на кредити;

10. От усъвършенстване се нуждае **системата за проследяване реализацията** на завършилите обучението студенти, като се определят конкурентните предимства на специалностите от професионалното направление на всяко училище в сравнение с

другите висши училища и извършва официална периодична класация на университетите от неправителствени организации за определяне рейтинга на висшите училища.

5.6. Заключение

Образователната дейност в професионално направление 3.7. „Администрация и управление” се осъществява в съответствие с изискванията на Закона за висше образование. Удовлетворени са количествените характеристики, произтичащи от законовата уредба у нас, но все още има какво да се желае по отношение на качествените характеристики. От направените констатации по отношение състоянието на дейностите, осъществявани в професионалното направление и изведените слаби страни и открити проблеми следва изводът: **бъдещето на професионално направление „Администрация и управление” ще зависи от вътрешното усъвършенстване на качеството на учебния процес за специалностите „Бизнес администрация” и „Публична администрация”** за постигане на международните стандарти за обучение и реализиране на политиката за хармонизиране на висшето образование с европейските образователни практики. Този процес поставя пред академичните ръководства решаването на стратегическата задача за научното израстване на академичния състав. Не бива да се пренебрегва и необходимостта от непрекъсната модернизация на материалната база и обогатяване на информационните източници, и усъвършенстване управлението на образователния процес. Внедряването на добрите академични практики за подготовката на специалисти в областта на бизнес администрацията и публичната администрация е гаранция за успешна професионална кариера в хоризонтален и вертикален план на управление на бизнеса, публичния и неправителствения сектор.

Председател на ПКЧУ:.....
(проф. д.ик.н. Станка Тонкова)

Наблюдаващ дейността
на ПКЧУ член на АС:.....
(проф. д.ик.н. Данаил Данаилов)